

مجموعه کتاب‌های حقوق و زندگی / ۵

گفتارهایی

در

حقوق رسانه

جلد اول

دکتر محسن اسماعیلی

دانشیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

۹	 مقدمه
۱۳	 فصل اول. کلیات و تاریخچه
۱۵	 مقدمه‌ای بر حقوق رسانه
۳۹	 آزادی اطلاعات در حقوق ایران
۴۵	 پیدایش چاپ و توسعه حقوق ارتباطات
۵۵	 فصل دوم. مبانی و اصول
۵۷	 کسب خبر، حق اساسی رسانه‌ها و خبرنگاران
۶۵	 نگاهی به ماده ۱۹ و فعالیت‌های پیرامون آن
۷۴	 مسئولیت شخصی خبرنگاران، آری یا خیر؟
۸۰	 حقوق فرهنگی در جهان امروز
۹۱	 حقوق آموزشی و تربیتی کودکان
۹۹	 فصل سوم. کارکردها و توانایی‌ها
۱۰۱	 چندصدایی و انعکاس نظرهای متفاوت
۱۰۸	 نظارت همگانی

۱۱۶	 نقد و نصیحت
۱۲۶	 پرسشگری و پژوهش
۱۳۱	 آگاه‌سازی و روشنگری
۱۳۹	 پاسداشت و گسترش امنیت
۱۴۶	 آموزش حقوق شهروندی

۱۶۷	 فصل چهارم. دین، اخلاق و رسانه‌ها
۱۶۹	 آزادی اطلاعات در اسلام
۱۷۷	 رسانه‌ها؛ حقوق یا اخلاق؟
۱۸۴	 تبلیغ و اطلاع‌رسانی دینی، باید‌ها و راهبردها
۱۹۳	 روزنامه‌شیخ، پژواک حقوق مردم

۲۰۱	 فصل پنجم. مطبوعات
۲۰۳	 سیاست‌های نظام در حوزه مطبوعات
۲۱۳	 ماهیت و تعریف قانونی مطبوعات
۲۲۱	 مطبوعات، حقوق و حدود
۲۲۶	 پروانه انتشار مطبوعات، آری یا نه؟
۲۳۵	 حقوق و تکالیف دارندگان پروانه

۲۴۳	 فصل ششم. کتاب
۲۴۵	 نگاهی حقوقی به تاریخ کتاب در اسلام و غرب
۲۵۳	 وضعیت کتاب در قانون اساسی
۲۶۲	 اهداف، سیاست‌ها و ضوابط نشر کتاب

۲۷۰	 مبانی دینی و حقوقی نظارت بر نشر کتاب
۲۷۹	 فصل هفتم. حقوق مخاطب
۲۸۱	 حق خلوت و حریم خصوصی
۲۹۰	 حقوق کودک در برابر رسانه‌ها
۲۹۴	 حق پاسخ و تصحیح در صدا و سیما
۳۰۱	 فصل هشتم. حقوق مالکیت‌های معنوی
۳۰۳	 کپی‌رایت، پیش‌شرط توسعه حقوق و آثار فرهنگی
۳۰۸	 قصه پُرغصه کپی‌رایت در ایران
۳۱۵	 فصل نهم. تبلیغات بازرگانی
۳۱۷	 تبلیغات بازرگانی و حقوق فرهنگی جامعه
۳۲۵	 تبلیغات پزشکی، ضرورت‌ها و دغدغه‌ها
۳۳۲	 تبلیغ دارو و سلامت مردم
۳۳۹	 فصل دهم. اینترنت
۳۴۱	 حقوق دنیای مجازی
۳۴۹	 فهرست منابع

بحث و گفت‌وگوی حقوقی پیرامون رسانه‌ها عمر زیادی ندارد، اما رشدی بسیار سریع و فراگیر داشته‌است. رسانه، به معنای جدید و مرسوم آن، به عضو جدایی‌ناپذیر خانواده بشری تبدیل شده و با تأثیرهای باور نکردنی، هر روز نفوذش بیشتر از روز پیش شده و تا اندرون خانه‌های شهروندان راه یافته‌است. با پیدایش اینترنت، جهانی دیگر خلق و تجربه شد که به «دنیای مجازی» شهرت یافت. این دنیای جدید مجازی، نه تنها به موازات «دنیای حقیقی» گسترش یافته‌است، بلکه این «مجاز»، «حقیقت» را هم تحت تأثیر خود قرار داده و هر لحظه میزان دخالت و تأثیر خود را بر آن افزایش می‌دهد تا جایی که هم حقوق عمومی و هم حقوق خصوصی ناچار به پذیرش تحمیلی قواعد دنیای مجازی شده‌اند.

رسانه‌ها امروز در روابط میان شهروندان حاکمند و در روابط آنان با یکدیگر به عنصری مؤثر و تعیین‌کننده تبدیل شده‌اند؛ رسانه توانسته شیوه حکمرانی و فرمانروایی و سیره فردی و زندگی خصوصی مردم را تغییر دهد. در نتیجه این تغییرها، سیاست و فرهنگ نیز به تحولاتی ناخواسته دچار شده‌است. این همه تغییر یک‌باره، آگاهانه یا ناآگاهانه، چالش‌ها و مشکلاتی را به وجود می‌آورد که «حقوق» نمی‌تواند در برابر آن‌ها ساکت بماند. حقوق که بیشتر در چهره «قانون» خود را نشان می‌دهد، باید هم‌زمان با زندگی فردی و اجتماعی

امیدوارم این گام کوتاه برای اهداف بلندی که در نظر داشته‌ایم، مؤثر واقع شود و به بهبود زندگی مردم سرافراز ایران و احقاق حقوقشان کمک کند.
ان شاء الله.

دکتر محسن اسماعیلی

دانشیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران